

LEO LT KONSTITUCINIS - TAI KAS?

Vieni lietuvių tiki, kad Lietuvos elektros organizacija (LEO LT) yra [monopolija](#) ir jos įsteigimas buvo nekonstitucinis. Jie labai nustebė, kai Lietuvos [Konstitucinis Teismas](#) pareiškė, jog tai netiesa. Ką Vyriausybė apie tai daro? Ar ji gerai daro?

LEO LT pirmininkas Gintautas Mažeika

LEO LT buvo sukurta 2008 m. gegužės 27 d. (žr. „Laikai vaikams“ [gegužės numerį](#)). Organizacijai priklauso trys [įmonės](#) – dvi valdiškos elektros [bendrovės](#) („Lietuvos energija“ ir „Rytų skirstomieji tinklai“) ir viena privati bendrovė „Vakarų skirstomieji tinklai“ (VST). Valstybė valdo 61.7% akcijų, o VST - likusius 38.3%.

Kas yra VST? Tai elektros [firma](#), kuri priklauso [koncernui](#) „Vilniaus prekyba“. „Vilniaus prekyba“ yra stambiausia Lietuvoje privačių įmonių grupė. Ji yra antra pagal dydį įmonė Lietuvoje (po energetikos bendrovės „[Mažeikių nafta](#)“). Jai priklauso MAXIMA, EUROVAISTINĖ, AKROPOLIS ir „Vakarų skirstomieji tinklai“.

LEO LT [akcijos](#) vertos 5,000,000,000 Lt. O VST valdo 1,915,000,000 Lt vertės LEO LT akcijų. Jei LEO LT akcijos į metus [uždirbs](#) 10%, VST iš LEO LT akcijų uždirbs 1,915,000 Lt.

Kodėl buvo sukurtas LEO LT? Tuometinis [Ministras pirmininkas](#) Gediminas Kirkilas turėjo užtikrinti, kad kas nors bus atsakingas už naujos [atominės elektrinės](#) statymą (žr. „Laikai vaikams“ [balandžio](#), [gegužės](#) ir [vasario](#) numerius). Jis pasirinko šį būdą sukurti organizaciją, atsakingą už atominės elektrinės projektą.

Buvęs Ministras pirmininkas Gediminas Kirkilas (iš wikipedia)

Pati [vyriausybė](#) organizacijai paskyrė 3,085,000,000 Lt ir pakvietė VST [investuoti](#) 1,915,000,000 Lt. VST ne tik turėjo reikiamas [lėšas](#), bet ir šį tą nusimano apie elektrą. LEO LT užduotis - tvarkyti pinigus, skirtus atominės elektrinės statymui ir prižiūrėti statymo projektą.

Bet vieniems Lietuvos piliečiams LEO LT atrodo kaip monopolija, o Lietuvos konstitucija draudžia kurti monopolijas. Ir jiems atrodo nelegalu, kad vyriausybė pati išrinko, pagal savo norą, kas bus LEO LT akcininkė. Jie mano, kad vyriausybė turėjo paskelbti konkursą [viešai](#) ir išrinkti firmą (ar firmas) viešai, [konkursiniu](#) būdu.

Vidury - Konstitucinio teismo pirmininkas Kęstutis Lapinskas (iš vilniaus.diena.lt)

Todėl [Konstituciniam teismui](#) (KT) buvo pateikti klausimai – “Ar LEO LT yra monopolija?” ir “Ar privatus pakvietimas VST būti akcininke buvo legalus?”

KT atsakė “Ne, LEO LT nėra monopolija.” ir “Taip - buvo legalu nekonkursiniu būdu kviesiti VST būti akcininke”.

Pagal KT, LEO LT neprieštaruoja Lietuvos konstitucijai kadangi jai nebuvo duota teisė valdyti bendrovių “Lietuvos energija”, “Rytų skirstomieji tinklai” ir “Vakarų skirstomieji tinklai” veiklą. Pagal KT, LEO LT tik turi teisę valdyti atominės elektrinės projektą. Ji negavo teisės nustatyti kitu firmu kainas ar kištis į jų veiklą. Todėl negalima ją vadinti monopolija.

O privatus kvietimas VST būti LEO LT dalininke legalus todėl, kad Vyriausybė kvietė VST kaip [konsultantą](#). Vyriausybė turi teisę kviesiti konsultantą nekonkursiniu būdu.

Tačiau KT atkreipė dėmesį į tai, kad niekur nėra išaiškinta, kaip LEO LT tvarkys projektą, kad jis tarnautų [bendrai tautos gerovei](#). O Lietuvos konstitucija reikalauja, kad valdžios sukurti organai tarnautų bendrai tautos gerovei.

Taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad niekur nėra išaiškinta, kaip valstybei bus užtikrintas [veiksmingas atstovavimas](#). Ir nėra išaiškinta, kaip bus organizuojamas akcijų valdymas, kad būtų [kaupiamos](#) lėšos atominės elektrinės statybai, o ne privačiam pelnui.

Vieni Lietuvos piliečiai nustebinti ir nepatenkinti KT sprendimu. Jie manė, kad tikrai bus panaikintas LEO LT. O kaip reaguoja naujoji Vyriausybė?

**Ministras pirmininkas
Andrius Kubilius**

Ministras pirmininkas Andrius Kubilius pareiškė šitokią nuomonę:
"Konstitucinis Teismas (KT) [konstatavo](#), kad įstatyme [apibrėžti](#) bendrovės LEO LT valdymo principai [prieštaruoja](#) Konstitucijai. Po šio KT sprendimo

visuomenėje neturi likti neteisingumo jausmo, todėl per šią savaitę kartu su teisininkais [atidžiai išnagrinėsime](#) šį nutarimą ir priimsime sprendimus, kurie neleis Lietuvos piliečiams [abejoti](#), ar esame demokratinė teisinė valstybė."

Kitaip sakant, Seimas turės išleisti įstatymus, kurie paaiškins:

- kaip LEO LT veikla tarnaus tautos gerovei
- kaip bus užtikrintas veiksmingas atstovavimas valstybei
- kaip bus užtikrinta, kad uždirbti pinigai bus naudojami atominės elektrinės statybai

Sausio mėnesį Kubilius sukūrė naują, anksčiau nebuvusią, Energetikos ministeriją (žr. “Laikai vaikams” [vasario numerį](#)). Energetikos ministru paskyrė Arvydą Sekmoką.

**Energetikos Ministras
Arvydas Sekmokas (iš alfa.lt)**

Sekmokui rūpi, kad LEO LT valdyme šiuo metu dalyvauja tik vienas valstybės atstovas. O juk LEO LT valdyme valstybei priklauso 7 iš 11 vietų. Jis žada tai pataisyti.

Sekmokas taip pat abejoja, ar dabartiniai LEO LT valdytojai nusimano apie modernias atominės elektrines. Jis rūpinsis pakviesti tokius atstovus, kurie turi ekspertizę šioje srityje.

Sekmokas taip pat atkreipė dėmesį, kad Švedija turi interesą LEO LT veikloje, kadangi galvojama tiesti elektros kabelį į Švediją (žr. “Laikai vaikams” [spalio numerį](#)). Anot Sekmoko, reiktų Švediją įtraukti į LEO LT veiklą. Taip pat reiktų įtraukti Estiją, Latviją ir Lenkiją, kurios naudosis atominės elektrinės sukurtą elektra.

Ką tu manai? Ar KT sprendimas apie LEO LT teisingas, ar gal tau irgi atrodo, kad LEO LT yra monopolija? Kokia tavo nuomonė apie Kubilių ir Sekmoką? Ką tu darytum, jei būtum Lietuvos Energetikos ministras? Parašyk mums: redaktore@laikaivaikams.org

Žodynėlis.

monopolija: padėtis rinkoje, kai egzistuoja tik vienas tam tikros prekės ar paslaugos pardavėjas. Susiklosčius tokiai padėčiai nebėra konkurencijos. Pirkėjai ar naudotojai tampa visiškai priklausomais nuo monopolisto. Pvz., monopolistas gali nustatyti kainas ir visai nesirūpinti produkto ar patarnavimo kokybe; monopoly

Konstitucinis Teismas: teismas, kuris rūpinasi valstybės konstitucija ir tuo, kad įstatymai neprieštarautų konstitucijai; Constitutional Court

įmonė: pramonės ar prekybos vienetas; company

bendrovė: įmonė; company

firma: bendrovė, įmonė; company

koncernas: įmonių susijungimas; concern

Mažeikių nafta: firma, kuri perdirba naftą (žr. “Laikai vaikams” spalio ir lapkričio numerius)

akcija: vertybinis popierius, kuris suteikia jo turėtojui tam tikras turtines ir neturtines teises, dalyvaujant valdant bendrovę, sprendžiant jos strateginius klausimus akcininkų susirinkime. Tai dokumentas, patvirtinantis jo turėtojo (akcininko) teisę dalyvauti valdant įmonę, teisę gauti akcinės įmonės pelno dalį dividendais; stock

Lt: litas; oficialus Lietuvos pinigas. Litas susietas su Europos sąjungos oficialiu piniginiu vienetu euru santykiu – 3.4528 lito už vieną eurą. Štai Lietuvos pinigai (iš wikipedia):

1 centas

2 centai

5 centai

10 centų

20 centų

50 centų

1 litas

2 litai

5 litai

uždirbti: nešti pelną. Pinigai investuojami į firmas, kadangi tikima, jog firma uždirbs pelno. Dalis pelno atiteks tiems, kurie investavo į firmą.

vyriausybė: susideda iš Ministro pirmininko ir jo ministrų; Prime Minister and his Cabinet

investuoti: įdėti pinigų į kurią nors įmonę. Pinigai investuojami į įmones nes tikima, jog įmonė uždirbs pelno. Dalis pelno atiteks tiems, kurie investavo į firmą.

lėšos: pinigai; funds

akcininkė: kas investuoja į firmą, nusipirkdami jos akcijų; stockholder

viešai: naudojant visiems skirtu procesu; publicly

konkursinis: naudojant kelių firmų varžybas, prieš parenkant vieną; using competition, competitive

konsultantas: patarėjas; consultant

Ministras pirmininkas: kartu su prezidentu ir seimu valdo kraštą; Prime Minister

atominė elektrinė: kur gaminama elektra iš atominės energijos; atomic power plant

bendra tautos gerovė: neša naudą visai tautai, o ne atskirai grupei – valdžia negali tarnauti atskiros grupės naudai; the good of the nation

veiksmingas atstovavimas: atstovavimas, kuris neša rezultatų, kurių valdžia nori; effective representation

kaupiti: rinkti, telkti, taupyti; to accumulate

konstatuoti: pareikšti, pasakyti; to state

apibrėžti: aptartas, apibūdinti, duoti definiciją; to define

prieštarauti: nesutikti, nesiderinti su Konstitucija; to contradict

atidžiai: atsargiai; carefully

išnagrinėti: persvarstyti ir įvertinti; to investigate, think over, consider and evaluate

abejoti: būti kuonors netikram, svyruoti; to doubt